

KALKAN BALIĞI YETİŞTİRİCİLİĞİ TANITIM ve EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Erdal ÜSTÜNDAĞ – SÜMAE

1994 yılında Türk Hükümeti'nin Japonya Hükümeti ile yapmış olduğu işbirliği görüşmeleri neticesinde deniz balıkları yetiştiriciliği konusunda ortak çalışma kararı alınmıştır. Bu kapsamda bakanlığımız Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (TUGEM) ile Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı JICA tarafından enstitümüzde, Ocak 1996'da bir ön çalışma ve Ekim 1996'da da ayrıntılı bir değerlendirme çalışması yürütmüştür. Bu çalışmaların sonucu olarak Nisan 1997 ile Nisan 2002 tarihleri arasında "Kalkan Balığı Yavru Üretimi" hedefi ile Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü'nde 5 yıllık "Karadeniz'de Balık Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi" yürütülmüştür.

5 yıllık çalışma neticesinde Karadeniz'in doğal bir türü olan kalkan balığının Türkiye'de ilk defa yetiştirici yapılmıştır. Proje süresince Türk ve Japon uzmanların ortak çalışmaları ile kalkan yetiştiriciliğinde önemli bilgiler elde edilmiştir. Projenin başlangıçta öngörülen süresi bittikten sonra 2002 yılında yapılan değerlendirme toplantısında yürütülen çalışmaların daha da ileriye götürülmesi için işbirliğinin devamına karar verilmiştir. Sonuç olarak, projenin 5 yıllık kısmının önemli pek çok çıktısını değerlendirmek ve bazı konularda yeni araştırmalar yapmak amacıyla proje 16 Nisan 2002 tarihinden başlayarak 2.5 yıl daha uzatılmıştır. Uzatma dönemi çalışma konuları iki ana başlıkta ele alınmıştır:

1) Kuluçkahane orijinli anaçlardan

yumurta alma tekniklerinin yerleştirilmesi

2) Larvalarda yaşam oranlarının geliştirilmesi

Uzatma dönemi içerisinde bilimsel çalışmaların yanında projenin tanıtımı, elde edilen bulguların özel sektöre ve bilim çevrelerine aktarımı amacıyla eğitim ve yayım faaliyetleri yürütülmesi kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda elde edilen çıktılar kamuoyuna geniş çapta duyurulması amacıyla haber bülteni, teknik raporlar ve basın açıklamaları yapılmıştır. Özellikle 2003 yılı içerisinde projenin sonuçlarının uygulamaya aktarılması ve özel sektörün kalkan balığı yetiştiriciliğine teşvik edilmesi amacıyla tanıtım faaliyetleri ve eğitim programlarına ağırlık verilmiştir.

GEÇMİŞ YILLARDA YAPILAN TANITIM ÇALIŞMALARI

AQUAWORK-2001

(Workshop on Aquaculture in Türkiye)

Tarih: 7-9 Kasım 2001

Yer: Zorlu Grand Otel Konferans Salonu-
TRABZON

Konu: Alabalık, çipura, levrek ve kalkan yetiştiriciliği

Uluslararası nitelikte düzenlenen workshopa yurtiçinden ve yurt dışından üniversite ve araştırma enstitülerinden bilim adamları ile yurtiçinden kamu ve özel sektör temsilcileri katılmıştır.

TrJFAS (Turkish Journal of Fisheries and Aquatic Sciences)

Uluslararası bilimsel nitelikli bu dergi yılda iki kez yayınlanmaktadır. Dergi; üniversiteler, araştırma enstitüleri, tarım il müdürlükleri ve su ürünleri ile ilgili diğer kuruluşlara gönderilmektedir.

Yunus Araştırma Bülteni

Su ürünleri sektörünün geneline hitap edecek nitelikte üçü Türkçe biri İngilizce olmak üzere yılda dört sayı olarak yayınlanmaktadır.

Bülten; üniversiteler, araştırma enstitüleri, tarım il müdürlükleri ve su ürünleri ile ilgili diğer kuruluşlara gönderilmektedir.

Özel Yayınlar

- Field Guide: Flatfishes (Order Pleuronectiformes) Found in Black Sea and its Adjacent Waters: Bilimsel bir yayın olan bu el kitabı Karadeniz Bölgesi yassı balık türlerini tanıtmaktadır.

- Karadeniz'de Kalkan Balığı (Psetta maxima) Yavru Üretim Tekniği – Manual for the Seed Production of Turbot, Psetta maxima in the Black Sea: Kalkan yetiştiriciliği ile ilgili genel bilgileri içeren bu el kitabı bütün su ürünleri sektörüne hitap edecek şekilde Türkçe ve İngilizce olarak iki ayrı kitap halinde hazırlanmıştır. Hazırlanan bu yayın su ürünleri ile ilgili kişi ve kuruluşlara dağıtılmıştır.

Tanıtım Video Kaseti

Bu video kaset, proje çalışmalarının ve kalkan yetiştiriciliğinin tanıtılması amacıyla VHS formatında hazırlanmıştır.

2003 YILINDA YAPILAN TANITIM ÇALIŞMALARI

Toplantı ve Seminerler

Proje kapsamında yapılan toplantılar üç ana başlıkta toplanmıştır:

- Üniversite ve araştırma kuruluşlarına yönelik tanıtım ve bilgilendirme toplantıları

- Bölge Tarım İl Müdürlükleri personeline yönelik yetiştiriciliğin yaygınlaştırılması amacıyla tanıtım toplantıları

- Su ürünleri yetiştiricilerine yönelik tanıtım ve bilgilendirme seminerleri

Ekim 2003 tarihlerinde Bodrum Su

Ürünleri Araştırma Enstitüsünde, Mart 2004 tarihinde Trabzon'da il müdürlükleri personeli, üniversite ve özel sektör temsilcilerinin katıldığı seminerler düzenlenmiştir.

Uygulama Eğitimi

İlgi duyan yetiştiricilerin kalkan üretim prosedürünü yerinde görmeleri ve üretim aşamalarını takip edebilmeleri için enstitü araştırma tesislerinde uygulamalı eğitim çalışmaları başlatılmıştır.

2003 yılı üretim sezonunda araştırma enstitüleri, üniversite ve özel sektörden konu ile ilgilenenlere uygulamalı eğitim verilmiştir.

Teknik Gezi

Yetiştiricilik denemeleri için önceki dönemlerde kalkan balığı yavrularının verildiği işletmelerin projede çalışan teknik heyet tarafından yerinde incelenmesi ve aksaklıkların giderilmesi amacıyla Mart 2003'te Akdeniz ve Ege Bölgelerinde yer alan yetiştiricilik tesislerine iki ayrı teknik gezi düzenlenmiştir.

Medya

Enstitü tarafından yürütülen çalışmalar hakkında yerel ve ulusal basına bilgi verilmesi ve kalkan yetiştiriciliği konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla, çeşitli röportajlar yapılmış, gazetelerde haberler yayımlanmıştır. Kalkan yetiştiriciliği konusunda hazırlanan video kaset yerel ve ulusal televizyonlarda yayımlanmıştır. Radyo konuşmaları yapılmıştır.

İnternet

Enstitü ve proje faaliyetlerinin internet ortamında tanıtılması için yeni web sayfası oluşturularak yayımına başlanmıştır. Kalkan yetiştiriciliği konusunda proje ve faaliyetleri tanıtmak amacıyla ayrı bir bölüm oluşturulmuştur. Kalkan yetiştiriciliği el kitabının tamamı bu siteye konulmuştur. Özellikle kalkan yetiştiriciliği ile ilgili kısımlar Türkçe, İngilizce ve Japonca olarak hazırlanmıştır.

VCD ve Sunu Hazırlama

Enstitü tanıtımı, kalkan projesi tanıtımı ve kalkan yetiştiriciliği konularında video CD ve bilgisayar sunu hazırlamak amacıyla kalkan üretiminin her aşamasında video çekimleri yapılmıştır. Kalkan projesi tanıtımı ve kalkan yetiştiriciliği konularında bilgisayar sunuları hazırlanarak düzenlenen eğitim seminerleri ve toplantılarda gösterilmiştir.